

Avanduse Valla Kaja

NR.10(82)

OKTOOBER 2002

Valimised Lk.1	Omavalitsuse info Lk.2	Sügisese Norramaal Lk.4-5	Geenivaramu Lk.6-7
-------------------	---------------------------	------------------------------	-----------------------

Austatud valijad!

Täname kõiki valimas käinud vallaelanikke. Sellega olete Te näidanud, et Teil ei ole ükskõik, mis valla elus toimub.

Eriti tahaks tänada neid valijaid, kes meie nimekirja kandidaate usaldasid ning seega meie tegevusele ja tulevikuplaanidele vallaelu arendamisel oma toetuse andsid.

Ootame uue volikogu liikmetelt viljakat koostööd.

Rahvaliidu nimekiri

Lugupeetud valijad!

Täname Teid, kes meie valimisliitu toetasid ja meie nimekirja kandidaatide poolt hääletasid. Meie valimisliit sai viis kohta vallavolikogus, mis annab võimaluse aktiivseks salemiseks vallaelu arendamisel.

Head koostööd soovides

VALIMISLIIT KODUVALD
AVANDUSE

Aitäh kõigile vallaelanikele, kes valimas käisid ja sellega näitasid, et valla tulevik neile korda läheb. Täname usalduse eest kõiki neid, kes oma hääle andsid

Keskerakonna nimekirjale. Kuna kõigi volikogu liikmete ühine eesmärk peaks olema valla elu arendamine, siis kasutame oma ühte häält koostööks selle eesmärgi nimel.

Keskerakonna nimekiri

Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise tulemused

Nimekirja oli kantud 812 valijat, neist hääletas 497 ehk 61,2%. Kehtivaid seadeid oli 495.

5% künnis oli 24,75 ja lihtkvoot 45.

Häälte ja mandaatide jaotus nimekirjade vahel

Nimekiri	Hääli	%	Mandaate	%
Eestimaa Rahvaliid	234	47,3	5	45,5
VL Koduvald Avanduse	200	40,4	5	45,5
Eesti Keskerakond	61	12,3	1	9,1
KOKKU	495	100	11	100

Häälte jaotus kandidaatide vahel

Eestimaa Rahvaliid

Jüri Aavik	66
Kulle Põldmaa	27
Raul Vahter	18
Lembit Lükk	17
Jaan Kiisk	15
Hans Kruusamägi	15
Raimo Birnbaum	13
Maimu Kull	13
Kalle Rand	13
Laine Pruunsild	10
Raivo Raimla	8
Kalev Alber	7
Maiu Talja	6
Mary Tammet	6

VL Koduvald Avanduse

Väino Haiba	82
Hillar Kasu	23
Tauno Ojasaar	12
Raili Sirgmets	12
Helmut Kurvits	11
Hindrek Rajaste	9
Vello Proosa	8
Madis Maadla	7
Andrus Läll	6
Ada Ever	6
Anneli Kõiv	6
Uno Luht	5
Hannes Kõvask	4
Ene Preem	3
Arne Hiire	3
Igor Šarin	3

Eesti Keskerakond

Helmut Hiietamm	49
Kai Tamm	7
Vambola Metsanurk	3
Kalmer Karm	2
Valdur Puusep	0

VOLIKOGU ISTUNGID

toimuvad iga kuu teisel kolmapäeval kell 16.00
Avanduse mõisahoones

Volikogu koosseis

Jüri Aavik	Väino Haiba
Kulle Põldmaa	Hillar Kasu
Raul Vahter	Tauno Ojasaar
Lembit Lükk	Raili Sirgmets
Jaan Kiisk	Helmut Kurvits
Helmut Hiietamm	

Volikogu esimene istung toimus 01.11.

Volikogu esimeheks valiti Lembit Lükk ja aseesimeheks Väino Haiba. Ära kuulati vallavalitsuse lahkumispalve.

Järgmine volikogu 6.11.2002 kell 16.00

POLITSEI ANNAB TEADA Õiguserikkujad 01.05- 29.10.2002.a.

Kristiina Luht- 23.05.2002- §152-alkohoolsete jookide ostmise alaealistele
Diana Märtsin- 23.05.2002- §152¹(2)-alaealisena alkoholi tarvitamine
Ivika Plaks- 23.05.2002- §152¹(2)-alaealisena alkoholi tarvitamine
Marek Prjadko- 23.05.2002- §152¹(2)-alaealisena alkoholi tarvitamine
Rünno Kõvask- 21.05.2002- §144²-võõra vara tahtlik hävitamine
 23.05.2002- §152¹(2)-alaealisena alkoholi tarvitamine
Argo Mitt- 21.05.2002- §144²-võõra vara tahtlik hävitamine
 23.05.2002- §152¹(2)-alaealisena alkoholi tarvitamine
Riivo Pruul- 23.05.2002- §152-alkohoolsete jookide ostmise alaealistele
Ivar Plaks- 23.05.2002- §152¹(2)-alaealisena alkoholi tarvitamine
Margus Bäärt- 24.05.2002- §152-alkohoolsete jookide ostmise alaealistele
Vahur Tammemägi- 24.06.2002- §96(1)-joobes juhtimine
Hannes Kõvask- 24.06.2002- §96(2)-lubadeta joobes juhtimine
 §106(1)-LE muu rikkumine mootorsõiduki juhi poolt
 §106¹(2)-kehtiv liikluskindlustus puudu
Helmo Toots- 23.06.2002- §150(1)-avalikus kohas alkoholi tarvitamine või avalikku kohta joobnuna ilmutamine
Piret Maidla- 23.06.2002- §152¹(2)-alaealisena alkoholi tarvitamine
Viktor Lorvi- 06.07.2002- §96(1)-joobes juhtimine
Andres Hani- 06.07.2002- §96(2)-lubadeta joobes juhtimine
Ain Randmaa- 08.07.2002- §96(1)-joobes juhtimine
Helmo Toots- 31.07.2002- §105(1)-LE rikkumine jalakäija või muu liikleja poolt
Helges Tooming- 06.08.2002- §92²(1)-tehnoülevaatus läbimata
Edvin Padu- 09.08.2002- §150(1)-avalikus kohas alkoholi tarvitamine või avalikku kohta joobnuna ilmutamine
Taivo Lainemaa- 09.08.2002- §152¹(2)-alaealisena alkoholi tarvitamine
Kalev Õim- 09.08.2002- §106(1)-LE muu rikkumine mootorsõiduki juhi poolt
Riivo Pruul- 12.08.2002- §51(1)-alaealise joobeseisundisse viimine
Rein Kolmrist- 20.08.2002- §145(2)-rahu rikkumine eluruumides (korduv)
Kalev Õim- 28.09.2002- LS §74¹⁹-joobes juhtimine

VOLIKOGUS 10.10.2002.a.

1. täpsustati määruse nr.12, 20.09.2002.a. jõustumistähtaega
2. kinnitati Avanduse valla arengukava aastateks 2002-2006
3. muudeti Avanduse Vallavolikogu 15.12.1999.a. otsust nr.49 "Vaba põllumajandus- ja metsamaa erastajate osalise nimekirja kinnitamine"
4. muudeti Avanduse Vallavolikogu 15.03.2000.a. otsust nr.6 "Vaba põllumajandus- ja metsamaa erastajate osalise nimekirja kinnitamine"
5. muudeti Avanduse Vallavolikogu 19.04.2000.a. otsust nr.11 "Vaba põllumajandus- ja metsamaa erastajate osalise nimekirja kinnitamine"
6. muudeti Avanduse Vallavolikogu 24.07.2000.a. otsust nr.18 "Vaba põllumajandus- ja metsamaa erastajate osalise nimekirja kinnitamine"
7. muudeti Avanduse Vallavolikogu 01.11.2000.a. otsust nr.33 "Vaba põllumajandus- ja metsamaa erastajate osalise nimekirja kinnitamine"
8. muudeti Avanduse Vallavolikogu 13.12.2000.a. otsust nr.39 "Vaba põllumajandus- ja metsamaa erastajate osalise nimekirja kinnitamine"
9. muudeti Avanduse Vallavolikogu 27.03.2002.a. otsust nr.4 "Vaba põllumajandus- ja metsamaa erastajate osalise nimekirja kinnitamine"
10. täiendati jaoskonnakomisjoni koosseisu alljärgnevalt: asendusliikmed Angela Raik, Eve Hiieamm, Anne Traksmäa
11. lubati vallavanem Jüri Aavik puhkusele 14.10.-18.10.2002.a.

VALLAVALITSUSES 07.10.2002.a.

1. anti FIE Ljudmila Lopatsenkole välja ühekordne kauplemisluba
2. kinnitati Käru külas asuva vaba metsamaa katastriüksuse nimetuseks Kanteri ja suuruseks 14,91 ha. Katastriüksus on kinnitatud Helvi Vahteri nimele
3. kinnitati Käru külas asuva vaba metsamaa katastriüksuse nimetuseks Kraavitaguse ja suuruseks 11,82 ha. Katastriüksus on kinnitatud Eugen Sikovi nimele
4. kinnitati Kärsa külas asuva vaba metsamaa katastriüksuse nimetuseks Haavapoi ja suuruseks 14,91 ha. Katastriüksus on kinnitatud Uno Lilleorg'i nimele
5. alustati õigusvastaselt võõrandatud maa kompenseerimise menetlust
6. kinnitati õigusvastaselt võõrandatud maa maksumus ja määrati kompensatsioon
7. nõustuti Sutti kinnistu jagamisega, mille tulemusena moodustus kaks uut katastriüksust: Talvise ja Sutti
8. nõustuti Hirla külas asuva Lelle 9,86 ha suuruse katastriüksuse ostueesõigusega erastamisega elamu omanik Harri Lell'e
9. määrati matusetoetus kahe vallaelaniku surma puhul
10. määrati Simuna alevikus kauplemiskohaks keskvaljak, kehtestati tegutsemiskoha maksumuseks 50.- krooni kinnitati müügipileti vorm

VALLAVALITSUSES 15.10.2002.a.

1. eraldati reservfondist AS Rakvere Haiglale 16 100 krooni
2. väljastati Lembit Porgasaarele puukuuri kasutusluba
3. otsustati müüa OÜ Artekole sildtelfer hinnaga 7000 krooni
4. otsustati toetada ühte kutsekoolis õppivat Avanduse valla õpilast koolilõuna eest tasumisel
5. otsustati sõlmida teenuse osutamise lepingud OÜ-ga K&G Saarelt ja OÜ Karuvälja 2002/2003 talvel lumetõrjetööde teostamiseks Avanduse valla teedel

VALLAVALITSUSES 21.10.2002.a.

1. kinnitati oktoobri toimetulekutoetuse saajate nimekirjad
2. toetati osaliselt kolme vallaelanikku prillide eest tasumisel ja ühte vallaelanikku hambaravi eest tasumisel
3. muudeti Avanduse Vallavalitsuse 04.06.2002.a. korraldust nr.74 "Õigusvastaselt võõrandatud maa tagastamine Mai Tepp'ile ja Evi Kartau'le"
4. otsustati tagastada Avanduse ja Käru külas 22,20 ha suurune maa Tipu maaomandi taastamiseks Raul Vahter'ile

Kes on kriminaalhooldusabiline?

Vabatahtlike kriminaalhooldusesse kaasamise eesmärk on rakendada inimesi, kes huvituvad kriminaalhooldusest, karistussüsteemist ja sotsiaaltööst ning tunnevad, et neil on soovi vabatahtlikkuse alusel tegutseda kriminaalhooldusabilisena. Samuti aitab vabatahtlike töö tõhustada kogu kriminaalhooldussüsteemi.

Paljud kriminaalhooldusabilised on hiljem sooritanud kriminaalhooldusametniku eksami ning asunud tööle kriminaalhooldusametnikega.

Vabatahtlikul on võimalik valida kahe erineva funktsiooni vahel kriminaalhooldussüsteemis:

- kriminaalhooldusabiline, kes oma vabast ajast täidab **kriminaalhooldusametniku ülesandeid**, selle eest töötasu saamata (töö kuni viie kliendiga).
- kriminaalhooldusabiline, kes oma vabast ajast täidab **kriminaalhooldusametniku tegevust toetavaid ülesandeid**, selle eest töötasu saamata (posti ja kutsete viimine, dokumentide koostamine jne).

Nõuded

Kriminaalhooldusabiline peab vastama järgmistele nõuetele:

- olema Eesti Vabariigi kodanik;
- olema vähemalt 18 aastat vana;
- olema vähemalt keskharidusega;
- omama kindlat töö- või õppimiskohta;
- omama kindlat elukohta;
- vaimne ja füüsiline tervislik seisund peab võimaldama kriminaalhooldusabilise ülesannete täitmist;
- ei tohi olla kriminaalkorras karistatud, välja arvatud kui kriminaalhooldusabilise sobivuse hindamise

komisjon otsustab eelnevat karistatust mitte arvestada;

Kriminaalhooldusabilisena võib tegutseda isik, kelle kriminaalhooldusosakonna juhataja on kandnud kriminaalhooldusabiliste nimekirja.

Kriminaalhooldusabilisena ei saa tegutseda vastavalt Kriminaalhooldusseadusele kohtunik, prokurör ning kohtu, prokuratuuri, politsei ja kinnipidamiskoha koosseisuline töötaja, kes on avalik teenistuja.

Vabatahtlikuks saamine

Kriminaalhooldusabilisena tegutseda soovival isikul tuleb esitada kriminaalhooldusosakonda, kus ta soovib tegutsema hakata, järgmised dokumendid:

- avaldus;
- pass;
- haridust tõendavad dokumendid;
- õppimist või töötamist tõendavad dokumendid; püsiva elukoha olemasolu tõendavad dokumendid;
- elulookirjeldus.

Dokumente võtab kriminaalhooldusosakonnas vastu osakonna juhataja, kelle ülesandeks on kandidaadile selgitada, milles abilise tegevus seisneb ja millised on tema ülesanded. Kandidaadi sobivust kriminaalhooldusabiliseks hindab hindamise komisjon, mille ülesandeks on dokumentidega tutvudes ja kandidaadiga vesteldes hinnata tema sobivust kriminaalhooldusabiliseks.

Kui kandidaat on tunnistanud sobivaks, määrab osakonna juhataja talle kriminaalhooldusosakonna ametnike seast juhendaja, kes viib kandidaadile läbi koolituse. Koolitus sisaldab järgmisi loenguid ja praktikaid:

- vähemalt 6 tunni ulatuses

kriminaalhooldust

reguleerivatest seadustest ja õigusaktidest ning muudest õigusaktidest, kuivõrd need on seotud kriminaalhooldusabilise tööülesannete, õiguste ja kohustustega;

- vähemalt 4 tunni ulatuses kliendi- ja võrgustikutöö ning kuriteo toimepanemise eelduste hindamise teemal.
- vähemalt 20 tunni ulatuses praktilist kriminaalhooldusametniku tööd.

Koolituse läbimise kohta esitab osakonna juhataja koolituse läbinule vastava tõendi.

Kriminaalhooldusabilise koolituse lõppemisel otsustab hindamiskomisjon juhendaja hinnangu põhjal, kas isik sobib täitma kriminaalhooldusabilise ülesandeid.

Igale kriminaalhooldusabilisele määratakse osakonna ametnike seast juhendaja.

Kulude hüvitamine

Kriminaalhooldusabilisele hüvitatakse ülesannete täitmisega kaasnenud kulud esitatud maksedokumentide alusel igakuiselt **kuni kümne protsendi** ulatuses kriminaalhooldusametniku ametipalgast.

Kriminaalhooldusabilisele, kes täidab kriminaalhooldaja tegevust toetavaid ülesandeid, hüvitatakse ülesannete täitmisega kaasnenud kulud esitatud maksedokumentide alusel igakuiselt **kuni viie protsendi** ulatuses kriminaalhooldusametniku ametipalgast. Asjast huvitatutel on võimalik täpsemat informatsiooni saada otse kriminaalhooldusosakondadest:

Lääne-Viru Maakohu kriminaalosakonna kontaktisik Viktoria Tinnuri, tel. 23918

Prahi põletamisest

Prahi põletamine vabas looduses on tuleohtlik. Kui põletamine tekitab niipalju suitsu, et kaaskodanike silmis võib paista tulekahjuna, peab sellest teatama häirekeskusele telefonil 112: * põletamise alguse kellaaeg; * asukoha ja mida põletatakse; * tuleohutuse eest vastutaja nimi.

Tuleohutuse eest vastutaja peab: * taotlema kohalikult omavalitsuselt loa; * põletuskohal peab olema ämber 10 l veega või kaks 6 kg laenguga kantavat tulekustutit (mitte kaugemal kui 10m põletamise kohast); * põletuskoha ümbrus peab olema puhas põlevmaterjalist kuni 5 m raadiuses, kaugus metsast vähemalt 30 m ja hoonetest vähemalt 15 m.

Pärast põletamise lõpetamist tuleb teatada häirekeskusele lõpetamise kellaaeg; valada lõkkekoht veega üle, et oleks tagatud tuleohutus; paigutada tulekustutusvahendid selleks ettenähtud kohta; jälgida vähemalt 2-4 tunni jooksul lõkkekohta tuleohutust. Kevadine ja sügisene prahi põletamine oma aianurgas jääb igaühe enda südametunnistusele. Kui tuli väljub kontrolli alt, suits või tuli ohustab kaaskodanikke, on see tuleohutusnõuete rikkumine ja sellele võib järgneda rahaträhv. Uue, 1.septembrist jõustunud karistusseadustiku järgi on need summad väga suured.

Olavi Lossi, Lääne-Virumaa Päästeteenistuse juhtivinspektor

Sügisese Norramaal heaoluühiskonda ja ajakirjandust õppimas

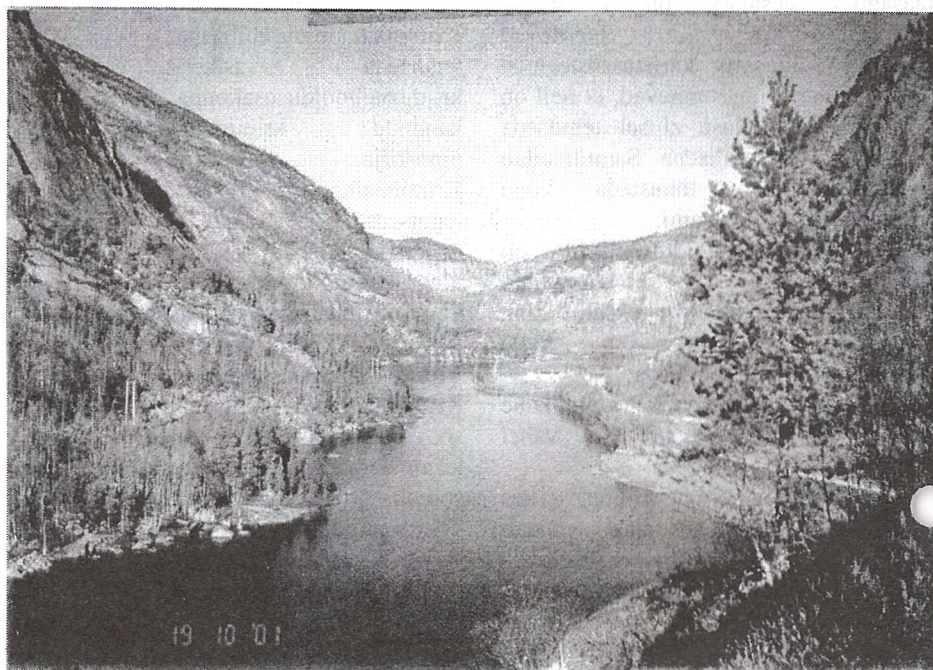
14.oktoobri varahommikul jätsin Eestimaa seljataha, et kaks nädalat tutvuda Valles sealse heaoluühiskonnaga. Just selleks – põhjamaade heaoluühiskonnaga tutvumiseks ja selle kajastamiseks meedias – on ette nähtud Põhjamaade Ministrite Nõukogu Infobüroo ajakirjanike reisistipendium. Lisaks oli mul soov näha, kuidas tehakse seal kohalikku ajalehte ja raadiot ning otsida võimalusi koostööks. Õppereis on sees ka meie sõpruse- ja koostöölepingus, tänu stipendiumile õnnestus vähendada valdade kulutusi.

Sõprusvalda Vallesse ei läinud ma sugugi esmakordselt, aga see reis oli mitmes mõttes eriline. Kõigepealt – läksin sinna täiesti ükski. See tähendas, et pidin hakkama saama oma nõu, jõu ja keeleoskusega. Ka ei olnud seekord ootamas lahkete pererahvast, isetäituvat külmkappi, organiseeritud toitlustamist ega põhjalikku ekskursiooniprogrammi. Sain omaette korteri ning pood juhataja ka kätte, ülejäänud oli juba mu enese mure.

Tõe huvides ei saa ma ütlemata jätta, et päris saatuse hooleks mind siiski ei jäetud – Valles olid mulle toeks kaks head "inglit" - kultuurijuht Gro Aarum Kikut ja haridusjuht Ingvar Nes, samuti aitasid kõik inimesed, kellega seal kokku puutusin. Ning piduliku õhtusöögi korraldas Ingvar ka, näidates oma fantastilisi kokaoskusi ja pakkudes Norra rahvustoite. Ja kuna mu korter asus tema maja alumisel korrusel, siis jäi mul õhtuti võimalus igavuse peletamiseks tema juurde kohvi jooma, juttu ajama ning televiisorit vaatama minna.

Saabumispäeva õhtul arutasime niinimetatud "Avanduse grupiga" (Gro, Ingvar, volikogu esimees Steinar Kyrvestad ja poliitik Hallvard Tveit) läbi plaanid – minu soovid ja nende ettepanekud-võimalused.

Esimese nädala veetsin "Setesdöleni" ajalehes, mille toimetuses asub naabervallas Byglandis. Kavas oli, et hakkan seal käima liinibussiga. Kuid bussiühendus on Norras kehv ja bussisõit kallis – Vallet läbib vaid paar bussi päevas. Hommikune Kristiansandi suunduv buss sobis mulle hästi, kuid tagasi tuli see liiga hilja õhtul. Nii

Selline ta ongi, see Norramaa – mäed ja vesi...

vajasin õhtuti "taksot" – keegi käis mul järel. Bussid olid suured ja mugavad, reisijaid aga väga vähe – esimesel hommikul olin esimene sõitja ja tunniajase sõidu jooksul kogunes veel 4-5 reisijat. Samas kasutatakse bussi kaubaveoks – sellega jõudis teele jäävatesse kauplustesse värske leib. Sõit Byglandisse võttis tund aega, sama palju õhtul tagasi. Esimesel õhtul tundus küll, et kui ükskord Eestisse saan, ei taha ma kaua aega enam sõita. Aga iga asjaga harjub – eriti kui loodus ümberringi fantastiliselt ilus on. Ja tagasi kodus tundsin esiotsa sellest sõitmisest pigem puudust.

Laupäeval võttis Gro mu kaasa naabervalla Byklesse. Sinna sõites põikasime vaatama vana teed, mida inimesed kasutasid üle mägede pääsemiseks enne tunnelite rajamist. Hingematvalt ilus oli küll, aga hobuseid mööda kive ronimas ma ette kujutada ei suutnud. Bykles käisime maailmakuulsa fotograafi näitusel "Kolm päeva mais". Valla juubelpidustuste raames teoks saanud näituse pildid olid kevadel samas vallas tehtud. Ilusaid ja huvitava nurga alt nähtud pilte oli, kuid tõtt öelda oleks oodanud rohkemat. Gro jutustas, et tilluke Bykle vald (vaid 854 elanikku) oli kunagi üks vaesemaid valdu, kust elanikud kevadel orgu toitu paluma tulid. Nüüd on see üks Norra rikkamaid (eelarve 105 miljonit Norra krooni). Seda

tänu hüdroelektrijaamale ning turismile. Käisime ka Hovdenis ja sõitsime üles mägedesse. Postid, mida mina esmapilgul pidasin valgustuseks, osutusid märkideks, mille järgi talvel tee üles leitakse. Siis, kui lumi paari meetri sügavune on...

Pühapäeva kasutasin ümbruskonnas jalutamiseks. Esimene lumi tegi ümbruskonna säravpuhtaks. Vaatasin üle tuttavad paigad ning võtsin ette päris mitme kilomeetrise matka mägedesse. Sellel retkel sain oma silmaga näha, Valles siiski ka koeri on – siiani polnud ma ühtegi näinud. Mägedes tuli aga üks sõbralik loom mind uudistama. Et norralased enamasti vaid autodega liiguvad, siis imestasid teised hiljem, et kuidas ma küll nii kaugele sain. Pühapäev oli Norras tähtis päev, sest neil toimus suur rahakogumisaktsioon, millest televisioon otseülekandeid tegi ja kus vallad-linnad omavahel võistlesid, kes rohkem raha annetab. Seekord saadi kokku üle 100 miljoni norra krooni, mis läheb Venemaa tuberkuloosihaigetele lastele ning arengumaade puuetega lastele. Ingvar ütles, et selline suur heategevusaktsioon on iga-aastane tava, kusjuures vabatahtlikud käivad majast majja ning inimesed ootavad neid valmispanud rahaga.

Meie valimispäevale elasid sealsed tuttavad kaasa, muretsesid selle pärast, et mina valida ei saanud ning Ingvariga

vaatasime tulemused kohe õhtul internetist järgi.

Uus nädal algas muuseumikülastusega. Kui varem olin Setesdalmuseet'is käinud kui turist, siis nüüd pääsesin tagatubadesse, mille ukstel muidu hoiatus "ainult personalile".

Esmaspäeva õhtupoolikul aga sõitsin koos volikogu esimehe ja ühe maakonna esindajaga Oslosse, kus neid ootas ees kohtumine valitsuses. Nimelt tahab valitsus muuta elektritootmise eest valdadele laekuvaid summasid, millega vallad aga nõus ei ole. (Valle kaotaks sellega miljoni).

Sellest reisist kujunes mu sealviibimise koomilisim osa. Ööbisime Euroopa kõrgeimas ja küllap kalleimas hotellis (kinni maksis selle maakond ja ka Valle inimesed polnud seal varem ööbinud).

Mehed kutsusid mu õhtusöögile, kus proovisin ära kohaliku rahvustoidu *lyttefisk*. See on kuivatatud kalast tehtud roog, mis ei näe välja sugugi isuäratav. Kala ei praeta ega keedeta, vaid hoitakse teatud aeg umbes 80-kraadises vees. Maitse oli ka üsna võõrastav, aga söödud ma ta sain. Mu võõrustajad ei arvanud, et ma seda üldse proovida tahan, lubasid mulle diplomi anda ja kuni mu äratulekuni oli see Valles kuum jututeema. Norralased söövad seda enne jõule. Steinari sõnul siis, kui lapsi kodus pole, sest nood seda ei söö.

Jalutasime öises Oslos ja lõpetasime õhtu hotelli baaris, kust avaneb võrratu vaade linnale. See oli ka kõik, mida ma pealinnast nägin.

Järgmisel päeval istusin kaks tundi koos liitikutega advokaadi juures nõupidamisel (pütides teha nägu, et ma millestki aru ka saan) ja järgmised kaks tundi parlamendihoone fuajees teisi valitsusest tagasi oodates. Algselt oli plaanitud nõupidamiseks vaid 20 minutit, nii uskusin, et meil jääb aega linnaga tutvumiseks ega hakanud üksi minema.

Tagasisõit pakkus taas eredaid elamusi, sest sadas lund ning kohati oli paras torm. Teed polnud praktiliselt üldse näha ning mitmel korral küsis juht spetsiaalselt infotelefonilt, kas tee on üldse avatud. Õnneks siiski oli. Autoaknast välja vaadates aga ei saanudki enam aru, et Norras oleme – tihedas lumesajus polnud mägesid nähagi.

Lumesadu rikkus ära ka meie reedeseid plaanid, kui pidin minema koos volikogu esimehega Sirdali kommuuni ja külastama ka sealset muuseumi. Tee üle

mägede lihtsalt suleti, sest kohati olevat olnud paarimeetrised hanged. Ringisõit on aga liiga pikk ja ilma tungiva vajaduseta seda ette ei võeta. Sirdal on Vallest ära lõigatud terve talve, sest hiljemalt 1.novembril tee suletakse ja avatakse alles kevadel.

Kaks õhtut veetsin Valle raadios. Kuulasin, vaatasin ja korra esinesin ise ka. Norra keele kõla sai aga päris armsaks...

Veel külastasin kurdi põgenike norra keele tundi, käisin sotsiaalkorterites ja vanadekodus, aga ka noorteklubi avamisel ning uurisin turismikorraldust Valles.

Nädalavahetuse enne mu tagasitulekut veetsime Kristiansandis, Norra lõunapoolseimas linnas. Sinna sõitsime läbi paduvihma, kuid Ingvar oli optimistlik, et Kristiansand on päikeselinn. Oligi – laupäeva hommikul säras päike. Kavas oli kultuuriprogramm (käisime kolmel kunstinäitusel, neist kahe avamisel) ja shoppamine. Tõsi, seda viimast mina siiski ei teinud, sest tundus mõtetu osta asju, mida meil saab poole odavamalt. Õhtuks olid mu kaaslased nii väsinud, et tahtsid paar tundi puhata. Mina kasutasin seda aega mere ääres ja linnas jalutamiseks. Viisakate inimestena rääkisid nad minuga koos olles kogu aeg inglise keelt, millega kohanesid aga

niivõrd, et juhatasid teed inglise keeles ja ajasid segadusse ettekandjad, kasutades kord norra, kord inglise keelt. Gro naeris, et võiks veel rohkem segadust tekitada ja lasta mul eesti ning vene keeles rääkida. Seda me aga siiski ei proovinud. Küll oli aga nende üksmeelne otsus, et eesti keelt nemad küll õppima ei hakka, sest 14 käänet on nende jaoks liig mis liig. Eestlased peavad olema väga intelligentsed, et oma keelega hakkama saada, tõdesid nad.

Ja oligi kaks nädalat läbi. Uskumatult kiiresti. Ühtaegu tahtsin sinna jääda ja koju tulla.

Eesti keelest olin küll nii puudust tundnud, et Kopenhaagenis oleks lennukis "Tere tulemast" öelnud stjuuardit suurest õnnest kallistanud. Inglise keeles mõtlesin aga veel

koduski ja eesti keelt kuulata oli esialgu väga harjumatu.

Usun, et tagasi tulin igas mõttes rikkamana. Oma kogemusi ja teadmisi jagan teiega edaspidi "Avanduse Valla Kaja" lehekülgedel.

Mida aga kokkuvõttes öelda? Norra on sõbralik ja avatud maa. Norralased aktsepteerivad seda, et inimesed on erinevad – olgu need siis teiste rahvuste-rasside esindajad, keda seal kohtab sagedamini kui Eestis või puudega inimesed. Just sel ajal toimus Moskvast pantvangikriis, mida kõik hoolega jälgisid ja millele nad hingega kaasa elasid.

Kõikjal - poes, bussis, tänaval, kohvikus - saab hakkama inglise keelega, kuid selle rääkimisega norralased ei kiirusta – esialgu püütakse sinuga ikka nende keeles hakkama saada. Kõige selgemalt kogesin seda lennujaamas, kus mu Eesti passist hoolimata minuga norra keeles räägiti.

Restoranides-kohvikutes käiakse rohkem kui üks kord küsimas, kas toit maitseb. Ning meie müüjatel oleks sealsetelt kolleegidelt väga palju õppida, seal võib klient end tõesti kuningana tunda.

Igapäevaelu näinuna võin tõdeda, et üldjoontes oleme me väga sarnased. Ainult nende elujärg on meie omast parem...

Loo autor Kai Tamm sõbraliku trolliga

Eesti Geenivaramu projekti tutvustus

Sihtasutus Eesti Geenivaramu (EGV) on kasumit mittetaotlev organisatsioon, mis asutati Eesti Vabariigi Valitsuse poolt märtsis 2001 eesmärgiga valmistada ette ja viia ellu Eesti Geenivaramu projekt. Sihtasutus on eraõiguslik institutsioon, kuulub

Sotsiaalministeeriumi haldusalasse ning selle nõukogusse on nimetatud kolm Riigikogu liiget, kolm Valitsuse esindajat ning kolm liiget Eesti Teaduste Akadeemiast.

Eesti Geenivaramu projekti raames luuakse Eesti rahvastiku tervise-, sugupu- ja geenandmete elektrooniline andmekogu – Geenivaramu.

Geenivaramu võimaldab tulevikus teha geeni- ja terviseuuringuid haiguste teket ja kulgu mõjutavate geenide leidmiseks. Geenivaramu annab võimaluse tulevikus täpsemalt hinnata terviseriske ja diagnoosida haigusi, ennetada haigestumist ja saada tõhusamat ravi.

Eesti Geenivaramu projekt viiakse ellu kahe etapina: pilootprojekt ja põhiprojekt. Geenivaramu pilootprojekti, mis käivitatakse käesoleva aasta septembris ja mis kestab umbes kuus kuud, raames kogutakse kümne tuhande geenidonoritervises seisundi kirjeldus ja vereproov kolmes Eesti maakonnas: Saaremaal, Lääne-Virumaal ja Tartumaal. Pilootprojekti eesmärk on testida projekti mudelit ning protsesside turvalisust ja kvaliteeti. Peale pilootprojekti lõppemist laieneb projekt üle-Eestiliseks põhiprojektiks, mille kestvuseks on planeeritud viis aastat.

Geenivaramu loomist ja pidamist reguleerib selleks spetsiaalselt välja töötatud ja Riigikogu poolt detsembris

2000 heaks kiidetud Inimgeeniuringute seadus.

Seadus sätestab geenidonoritervise õigused ja kohustused, andmekaitse nõuded ja muud tagatised geenidonoritervise kaitseks. Seadusest tulenevalt on Eesti Geenivaramu projektis osalemine vabatahtlik ja põhineb geenidonoritervise informeeritud nõusolekul, geenidonoriks olemise fakt on konfidentsiaalne ning isikustatud andmeid saab Geenivaramust ainult geenidonor ise ja tema nõusolekul geenidonoritervise arst. Geenidonoril on igal ajal võimalik esitada avaldus andmete isikustamist võimaldava unikaalse koodi hävitamiseks, peale mida ei saa ta enam kunagi teada enda kohta käivaid andmeid. Geenidonoril on õigus teada ja õigus mitte teada oma geenandmeid.

Seadusest tulenevalt rakendatakse Geenivaramu loomisel ja töötlemisel kõrgeimaid turvastandardeid.

Inimgeeniuringute seadus keelab selgesõnaliselt geenidonoritervise diskrimineerimise geenandmete alusel. Kindlustusfirmad ja tööandjad ei saa Geenivaramust andmeid kindlustusvõtjate ja töötajate kohta. Geenivaramu andmeid ei tohi kasutada isaduse ja isikute tuvastamiseks ega kuriteo uurimisel.

Geenivaramusse kogutavaid andmeid kasutatakse teadusuuringuteks rahva tervise ja geneetika valdkondades. Eesti teadusasutused saavad Geenivaramu andmeid uurida tasuta, välismaa teadlased aga vaid koostöös Eesti teadlastega.

Inimgeeniuringute seadusest tulenevalt on loodud Eesti Geenivaramu eetikakomitee, mis on Geenivaramu töötlemisele eetilise hinnangu andja. Eetikakomitee tegevuse eesmärk on aidata kaasa geenidonoritervise, inimväärikuse, identiteedi, isikupuutumuse, eraelu puutumuse ning teiste põhiõiguste ja -vabaduste kaitse tagamisele ning inimgeeniuringutega seotud üldiste eetiliste probleemide lahendamisele.

Geenivaramu loomiseks kulub umbes 1,5 miljardit Eesti krooni. Projekti rahastamine viiakse ellu avaliku ja erainitsiatiivi koostöös (*private-public partnership*) vastavalt projekti läbiviimist ja finantseerimist reguleerivatele lepingutele. Lepingute osapoolteks on SA Eesti Geenivaramu, selle tütarettevõtte AS EGeen (Eesti) ja investoreid koondav EGeen International Corporation (USA).

Eesti on sobiv Geenivaramu projekti elluviimiseks, kuna on paraja suurusega, et saada usaldusväärseid uuringuandmeid komplekshaiguste geneetika uurimisel. St siin on piisavalt suur eurooplaste populatsioon. Samas on Eesti piisavalt väike, et võtta vastu kiireid otsuseid (seadusandlus) ja olla dünaamiline. Eestis on arenenud infrastruktuur esmatasandi tervishoius (perearstid-andmekogujad) ja arenenud infotehnoloogia. Eestis on tarkav biotehnoloogia tööstus (~8 tegutsevat firmat) ja kvalifitseeritud tööjõud.

Aire Kõik

Sihtasutuse Eesti Geenivaramu teabejuht

Geenivaramu jagab teavet

Eesti Geenivaramu projekti kohta saab iga huviline teavet Geenivaramu trükistest ning Geenivaramu infotelefoni ja kodulehekülje kaudu.

Lisaks neile teabe saamise võimalustele võib Geenivaramus osalemise kohta infot küsida ka oma perearsti käest. Just perearstid on need, kes hakkavad andmeid koguma.

Tasuta trükised

Geenivaramu projekti tutvustavaid trükiseid võib küsida Tartumaa, Saaremaa ja Lääne-Virumaa perearstipraktikast, raamatukogudest, apteekidest ja raviasutustest. Muidugi

võib pöörduda vastava sooviga ka otse Geenivaramu poole.

Kõik trükised on saadaval nii eesti kui vene keeles ning need on mõeldud tasuta levitamiseks.

Põgusa ülevaate Geenivaramu projekti, selle eemärkide ja läbiviimise kohta saab väikesformaadilisest infovihikust "Mis on Eesti Geenivaramu projekt?"

Kõige lihtsamalt öeldes on Geenivaramu projekti eesmärk koguda teavet Eesti rahvastiku tervisest ja pärilikkusest. Kogutud informatsiooni saab kasutada haiguste varaseks diagnoosimiseks ja uute ravimite väljatöötamiseks.

eesti geenivaramu

Infotelefon

(07) 440 200

www.geenivaramu.ee

eesti geenivaramu

Nõusoleku vormi ja küsimustiku tutvustus

Märksa põhjalikumalt selgitab geenidonoriks hakkamise võimalusi trükis "Geenidonoriks saamise nõusoleku vorm ja infoleht". Trükis sisaldab nõusoleku vormi näidist ja selle selgitusi. Nõusoleku vormi allkirjastab geenidonoriks saada sooviv inimene oma perearsti juures. Nõusoleku vormile alla kirjutades annab inimene nõusoleku saada geenidonoriks, anda 50 ml veeniverd ning lasta perearstil koostada terviseseisundi kirjeldus ja sugupuu. Alles pärast nõusoleku vormi allkirjastamist täidab perearst elektroonilise terviseküsimustiku ja võtab vereproovi.

Kolmas trükis kannab pealkirja "Eesti Geenivaramu terviseseisundi ja sugupuuandmete küsimustiku tutvustus". Tutvustusse on koondatud need küsimused, millele vastamisel võib geenidonor vajada veidi pikemat mõtlemisaega ja ettevalmistamist.

Kodulehekülje ja infotelefon

Geenivaramu kodulehekülje aadress on www.geenivaramu.ee ja see avaneb nii eesti, vene kui inglise keeles. Koduleheküljelt leiab külastaja üldist infot Geenivaramu projekti ja selle läbiviimise kohta ning Geenivaramut puudutavaid uudiseid ja artikleid. Samuti on võimalik tutvuda Inimgeeniuuringute seaduse ja geenidonoriks saamise nõusoleku vormiga. Lisaks saab kuulata raadiosaateid Eesti Geenivaramust ja lugeda saadete stenogramme.

Geenivaramul on ka oma infotelefon numbriga (07) 440 200. Sellel numbril võivad helistada kõik, kes tunnevad huvi Geenivaramu projekti ja selles osalemise vastu.

Küsimusi võib saata ka e-posti aadressile geenivaramu@geenivaramu.ee või info@geenivaramu.ee.

Geenivaramu võttis vastu esimesed vereproovid

Eesti Geenivaramu alustas tervise-, sugupuu- ja geeniandmete kogumist, võttes vastu esimesed vereproovid koos allkirjastatud nõusoleku vormide ja täidetud küsimustikega.

Eesti Geenivaramu pilootprojekti osalevad perearstid saatsid kullerite vahendusel Eesti Geenivaramusse esimeste vabatahtlike geenidonorite informeeritud nõusoleku vormid ja vereproovid esmaspäeval. Tervise- ja sugupuuandmeid sisaldavad küsimustikud saabusid Geenivaramusse krüpteerituna elektroonilisel teel.

Geenivaramu kodeerimiskeskuses andmed kodeeriti, nõusoleku vormid arhiveeriti ning vereproovid suunati laborisse, kus neid töödeldakse ja eraldatakse pärilikkusaine DNA. Eraldatud DNA-d säilitatakse Geenivaramu hoidlas vedela lämmastikuga täidetud tünnides tsiaalsetes körtes.

Pilootprojekti ettevalmistusperioodil läbis Tartu-, Saare- ja Lääne-Virumaad andmekogujate koolituse neli etappi 101 perearsti. Lisaks viidi läbi andmekaitse alane lisakoolitus.

Perearstide-andmekogujate liitumine projektiga toimub mitmes etapis, sõltuvalt perearstidele Andmekaitse Inspeksiooni poolt delikaatseid isikuandmeid sisaldava andmekogu töötlemise loa väljastamisest. Andmekaitse Inspeksiooni luba on Eesti Geenivaramu ja andmekoguja vahel sõlmitava lepingu eeltingimus.

Sõltumatult Geenivaramu projektist kohustavad seadused perearste tagama delikaatseid isikuandmeid sisaldava patsientide kohta käiva informatsiooni turvalise kogumise ja säilitamise. Andmekogumisele eelnes Geenivaramu pilootprojekti testperiood, mille käigus kontrolliti kõigi andmekogumise- ja andmetöötlussüsteemide, sealhulgas logistika töökindlust. Testperioodi käigus geenidonoritelt veel andmeid ei kogutud, küll aga järgiti kõiki nõudeid, mis on pilootprojekti ajaks andmete kogumisele ja töötlemisele kehtestatud.

Pilootprojekti ettevalmistamise ja läbiviimise maksumus on 43 miljonit krooni, mis kaetakse põhisosad välisinvesteeringutest. Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (EAS) Tehnoloogiaagentuur annab pilootprojekti finantseerimiseks Geenivaramule pikaajalist laenu 4 miljoni krooni ulatuses. Suur osa laborikompleksi sisseseadest finantseeritakse koostöös AS-ga Hansa Liising Eesti.

Geenivaramu pilootprojekti raames kogutakse geenidonorite terviseseisundi kirjeldused ja koeproovid Saaremaal, Lääne-Virumaal ja Tartumaal. Pilootprojekti lõppedes laieneb Geenivaramu projekt üle kogu Eesti.

Aire Koik, SA Eesti Geenivaramu teabejuht

Reedel, 8.novembril tähistame isadepäeva **PEREPÄEVAGA**

Päev algab kell 12.00 sportlike mängude ja võistlustega kooli võimlas ja jätkub mõnusa kontserdiga
Simuna Rahvamajas

Pensionäride klubi

korraldab
kõikidele eakatele
MARDILÕUNA
10.novembril
algusega 13.00
Simuna Rahvamajas
Külalised Kundast
Osavõtumaks
10.- krooni

14.novembril
kell 20

Tamsalu kultuurimajas
"Ugala" külalisetendus
"RONGID SIIN ENAM EI..."

Urmas Lennuki näidend võitis võistlusel peaauhinna, "Ugala" menukaim tükk
Pääse 50.- krooni

Simuna Kihelkonna
kultuurikool
kutsub

1.detsembril kell 20
Laekvere Rahva Majas
ARSIS-e
kelladeansambli
kontsert
Pääse 50.-

Õnnitleme!

Hellust ja õnne aastates kulub,
sügistuul teinekord hingeski ulub.
Selleks, et vapralt te edasi astuks,
soovime tugevat tervist ja jaksu!

88

Aurelie Kaasik

14.11.1913

87

Avo Lainemaa

25.11.1915

83

Alma Vally Leetsi

08.11.1919

Hilda-Miralda Hämarik

20.11.1919

82

Aino Reima

25.11.1920

75

Heino Rebane

11.11.1932

65

Elvi Tanila

06.11.1937

Luule Matso

15.11.1937

60

Jaan Kiisk

14.11.1942

Südamlikud õnnesoovid kõigile novembrikuu
sünnipäevalastele!

Avanduse Vallavalitsus

Mälestame

On kustunud küünal,
kuid valgus tast jääb...

VALTER VAARIK

14.03.1926 – 01.10.2002

Kirikuteated

9. nov kell 14.00 Pühapäevakool
kell 18.00 Noorteõhtu - kohtumine Soome noortega
10. nov kell 13.00 Jumalateenistus
16. nov kell 13.00 Piiblitund
kell 14.00 Pühapäevakool
17. nov kell 13.00 Jumalateenistus
23. nov kell 14.00 Pühapäevakool
24. nov kell 13.00 Igavikupühapäeva jumalateenistus
armulauaga
30. nov kell 13.00 Piiblitund
kell 14.00 Pühapäevakool
Jumalateenistused toimuvad novembris kirikus, muud üritused
kogudusemajas Simunas Allika 3, tel. 37 296; kogudust teenib
stud.theol Tauno Toompuu, tel 052 90651; juhatuse esimees
Ainar Ojasaar, tel 052 90647

OÜ LANDEKER ostab kasvavat metsa ja metsamaad, hind
kuni 60 000 EEK/ha. Tasu kohe!

Tel. 05179866

05110415

Faks 06335576

Ostame metsamaterjali ja kasvavat metsa, kinnistuid ja
nõudeõigusi. Hind kokkuleppel.

Tel. 25 140

05056076

OÜ Artiston, Raul Vahter

Ootame kõiki asjast huvitatuid

IT teabepäev Väike-Maarja Öppekeskuses

14. novembril 2002.a.

Kell 11.00 Tallinna Pedagoogika Ülikooli vanemteadur Kaido
Kikkase loeng "Infotehnoloogia võimalused puuetega
inimeste tööhõive parandamisel."

Kell 14.00 Loeng Office XP võimalused. Lektor firmast IT
Koolitus. Pärast loengut (ca 60 minutit) harjutustund
arvutiklassis.

Loengud on tasuta. Kõik huvilised on oodatud.

Ei pea osalema mõlemal loengul.

Lisainfo:

Väike-Maarja Öppekeskuse sekretär 61-892

vmok@v-maarja.ee

FOTOGRAAF

Arvi Veelmaa

7.novembril

alates kella 15-st

Avanduse mõisahoones

Passipildid 45.- krooni (pildid kohe
kätte)

Portreefotod, suurendused vanadest fotodest

